

3. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. для студентів магістратури вищих навчальних закладів непедагогічного профілю / Т. І. Туркот. — Херсон, 2010. — 608 с.
4. Olena Antonowa. Technologia rozwoju kreatywności pedagogicznej przyszłych nauczycieli / pod reakcją: Wasyla Kremienia, Tadeusza Lewowickiego, Swietłany Sysojewej / Wyższa szkoła Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN — Warszawa — Krakow, 2010. S.196-203.
5. Olena Otycz. Pedagogiczne warunki rozwoju indywidualności twórczej przyszłych pedagogów // Kształcenie zawodowe: pedagogika i psychologia / pod redakcją Tadeusza Lewowickiego, Jolanty Wilsz, Iwana Ziaziuna, Nelli Nyczkało / Wydawnictwo Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa, 2010.- S. 383-389.

У статті аналізуються актуальні питання підготовки майбутнього вчителя до інноваційної професійної діяльності. Наголошено на необхідності володіння педагогічною творчістю, що полягає в актуалізації особистісних якостей-цінностей і творчих здібностей майбутнього вчителя, які мотивують його на свідомий професійний розвиток і створення педагогічних нововведень.

Ключові слова: інноваційна діяльність, особистісні цінності, педагогічна творчість, майбутній учитель.

В статье анализируются актуальные вопросы подготовки будущего учителя к инновационной профессиональной деятельности. Отмечено необходимость владения педагогическим творчеством, которое заключается в актуализации личностных качеств-ценностей и творческих способностей будущего учителя, которые мотивируют его на сознательное профессиональное развитие и создание педагогических нововведений.

Ключевые слова: инновационная деятельность, личностные ценности, педагогическое творчество, будущий учитель.

In the article the pressing questions of preparation of future teacher are analysed to innovative professional activity. It is marked the necessity of domain pedagogical creation which consists in actualization of personality qualities-values and creative capabilities of future teacher, that explain him on conscious professional development and creation of pedagogical innovations.

Key words: innovative activity, personality values, pedagogical creation, future teacher.

УДК 371.13: 811.111

Н.М. Карпенко, В.В. Смелянська
м. Ніжин, Україна

РОЗВИТОК УМІНЬ АНГЛОМОВНОГО АУДІЮВАННЯ ПІД ЧАС АУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Постановка проблеми. У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти (2003) метою вивчення іноземної мови (ІМ) визначено формування іншомовної комунікативної компетенції, однією зі складових якої є мовленнєва компетенція, що передбачає досконале оволодіння чотирма видами мовленнєвої діяльності: слуханням (аудіюванням), говорінням, читанням, письмом. Очевидно, що в умовах відсутності іншомовного та іншокультурного середовища у процесі навчання ІМ як феномену культури зростає роль рецептивних видів мовленнєвої діяльності (слухання, читання) [1, с. 68]. Провідна роль аудіювання пояснюється ще й тим, що від рівня оволодіння ним значною мірою залежить не лише здатність учня до успішного усвідомленого сприйняття іноземної мови, але й до реалізації говоріння, читання, письмового викладу думок. Оскільки аудіювання є передумовою для оволодіння іншими видами мовленнєвої діяльності, вважаємо за необхідне працювати над розвитком аудитивних умінь як у позааудиторний час так і безпосередньо на занятті [4].

Процес сприймання мовлення на слух є досить складною розумовою діяльністю з декодування звукової і смислової інформації та матиме позитивний результат лише за умов правильного функціонування і чіткої взаємодії всіх механізмів аудіювання [2, с. 133]. Одним із шляхів оптимізації цього процесу на початковому етапі в мовному вищому навчальному закладі є використання комплексу вправ, які забезпечують можливість формування та розвитку навичок і вмінь аудіювання з урахуванням усієї сукупності основних характеристик цього виду

мовленнєвої діяльності.

Аналіз попередніх досліджень. Під час створення комплексу вправ для навчання майбутніх філологів аудіюванню необхідно врахувати здобутки та досвід науковців, що забезпечує підґрунтя для ефективного навчання цього виду мовленнєвої діяльності. Аналіз наукової літератури показав, що проблемі навчання аудіюванню студентів мовного вищого навчального закладу (ВНЗ) присвячено багато наукових робіт (Н. Абрамовська, Д. Агапова, І. Алексеева, О. Бочкарьова, К. Бржозовська, М. Кіронова, Н. Крилова, Б. Ліхобабін, Ю. Нікітіна, О. Пильцин, А. Черкашина). Проте, крім теоретичних досліджень, пріоритетним напрямом діяльності кафедр ВНЗ упродовж останніх років залишається розробка науково-методичного забезпечення процесу навчання ІМ.

Наразі з відкритим доступом до навчальних інтернет-ресурсів та англomовних навчальних видань створюються оптимальні умови для розвитку умінь іншомовного аудіювання. Користуючись такими матеріалами, методисти пропонують багато методів та прийомів удосконалення процесу навчання цього виду мовленнєвої діяльності. У результаті відбувається збагачення навчально-методичних комплексів з практики усного і писемного мовлення навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення англійської мови і складеними з урахуванням вимог та рекомендацій Програми з англійської мови для університетів та інститутів [3].

Мета статті. Отже, метою статті є проаналізувати систему вправ для навчання англomовного аудіювання та надати приклади вправ, що можуть бути ефективно застосовані для форсованого розвитку іншомовних навичок і вмінь аудіювання студентів-філологів молодших курсів.

Виклад основного матеріалу. Варто зазначити, що ефективність оволодіння ІМ на початковому етапі навчання у ВНЗ насамперед залежить від продуктивної організації аудиторної роботи студентів. При цьому систематичне виконання завдань щодо невідготтовленого слухання аудитивних текстів для розвитку умінь іншомовного аудіювання в аудиторній роботі студентів суттєво інтенсифікує процес викладання ІМ.

Зміст аудиторної роботи студентів у форматі конкретної дисципліни визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача. Прикладом таких матеріалів може служити навчально-методичний посібник «First Year Audio Companion» (далі — посібник). Зазначена розробка призначається для викладачів практики усного та писемного мовлення англійської мови, які працюють із студентами 1-го курсу факультету іноземних мов [5].

Метою згаданого вище посібника є надання методичних рекомендацій викладачам для організації роботи студентів із розвитку вмінь іншомовного аудіювання під час аудиторної роботи та проведення контролю рівня сформованості цих умінь. Запропоновані автентичні аудіотексти відповідають темам Програми з англійської мови для університетів та інститутів. Ця розробка призначається для забезпечення планомірного керівництва аудиторною діяльністю студентів, які виконують запропоновані вправи, направлені на ґрунтовне вивчення і розуміння прослуханого тексту та його обговорення.

У сучасній методиці навчання іноземних мов визначено дві групи вправ для навчання аудіювання: підготовчі та комунікативні (мовленнєві). У підготовчих вправах формуються 1) фонетичні, 2) лексичні та 3) граматичні навички аудіювання [2, с. 135]. Наведемо приклади таких вправ із посібника [5], які можуть бути використані на вибір викладача залежні від потреб студентів.

Приклад 1

— Listen to the talk again and underline the words which are stressed. Number one has been done for you: *1. First of all, may I say an especially warm welcome to students joining us this term. 2. I am looking forward to getting to know you all much better...*

— Listen to the story. Work in pairs and match the vocabulary with the definitions.

1) workaholism	a) the level of output that can be achieved within a certain time
2) work-life balance	b) standard or recognised behaviour
3) a secondary issue	c) to experience long-term physical and emotional exhaustion, usually work-related
4) the «norm»	d) the right combination of working and having a fulfilling personal life, spending time with friends and family etc.
5) to burn out	e) something that comes second in importance to something else
6) productivity	f) a condition where someone works all the time and finds it difficult to stop

– You are going to listen to Jackie and Callum looking at the language of abilities. The word «intelligence» comes from the Latin verb «intellegere». This means... a) to see; b) to know; c) to understand. Listen out for the answer at the end of the programme.

Друга група вправ — комунікативні — виконуються з метою формування вмінь аудіювання на основі аудитивних текстів [2, с. 135]. Оскільки кінцевою метою сприймання текстів є їх розуміння, то вважаємо за доцільне навести приклади насамперед вправ для перевірки розуміння текстів, запропоновані в посібнику [5].

Приклад 2

– Listen to this presentation and decide if statements 1-8 are true (T) or false (F) according to the speaker: 1. The presenter wants to look informal. 2. He believes it's important to wear fashionable clothes...

– Listen and check (✓) the sentences that are correct. Then listen again and correct the sentences that are wrong: 1. *Get up early.* ✓ 2. *Exercise **after** breakfast.* ⇒ *Exercise **before** breakfast.* 3. Don't forget to eat a big breakfast. 4. Eat your breakfast slowly...

– Answer the following questions: Where does the recording take place? Who are the people? What's the name of the programme? What's the name of this section of the programme?

– You are going to listen to Kate and Rebecca as they find out how we are affected by not getting enough rest. What is the longest time someone has managed to go without sleep? a) 20 days; b) 11 days; c) 3 days. Listen out for the answer at the end of the programme.

Зазначимо, що в методиці навчання ІМ визначено такі етапи роботи над текстом для аудіювання: установчий (передтекстовий), супровідний (текстовий) та післятекстовий [2, с. 136]. Проаналізуємо вправи з розвитку умінь іншомовного аудіювання, представлені в посібнику в рамках текстів «Spring in the air», «The learning question» [5]. Ця методична розробка містить завдання для різних етапів роботи з цим текстом, які виконуються на вибір викладача.

Приклад 3

Before listening

1. Why do people look forward to spring? When do you feel that spring has come at last?

While listening

2.1. Listen to the dialogue and be ready to name the signs of spring.

2.2. Fill in the following chart. Check the answers with your partner. Listen again to check the answers.

Wildlife					Weather
<i>birds</i>	...	...	...	<i>other wildlife</i>	
...	<i>ladybirds</i>	<i>daffodils</i>	<i>apple</i>	...	...

After listening

3.1. What are the peculiarities of Ukrainian spring? Work in pairs and discuss what you like and dislike about spring, make use of the chart.

3.2. Work in groups of four and discuss your favourite season and its signs.

Приклад 4

Before Listening

1.1. Have you ever participated in an exchange program? Would you like to? Why?

1.2. What do the underlined words in the following sentences mean?

«Organizing exchange programmes has become trendy nowadays. All cool schools do it.» «It is a wonderful opportunity for students to get a sneaky peek inside the living and breathing country that they are learning about.» «There'll be a hefty amount of health and safety forms and assessments to fill in».

While Listening

2.1. Listen to the reply to the letter of a teacher of English looking for an opportunity to take her pupils to the UK. What advice is she sure to get?

2.2. Support or challenge the following statements according to the text.

1. Organizing exchange programmes has become fashionable nowadays because it's quite easy. 2. A cultural exchange program is a wonderful opportunity for students to get a look at the country they are learning about. 3. Only several British schools can have exchange programs. 4. You need to find a school which is interested in sending students to your country. 5. Look for the information about exchange programs at the schools' websites. 6. To make sure that a school is interested in dealing with you call the headmaster first and then send an e-mail with your offer. 7. Be very clear discussing all the details. 8. A British boarding school is the best choice for such a program. 9. There is a database of schools you could contact. 10. British schools may be interested to organise trips to study History. 11. There will be a number of paperwork to cope with but it's worth it. 12. An exchange program is an easily repeatable experience if you organize it once.

After Listening

3.1. Do you know any exchange programs for Ukrainian pupils/students? Can our educational establishment be interesting for foreign exchange students? Why?

3.2. Team work. You are the organisers of an exchange program at your educational establishment who are willing to advertise it. Be very specific about the following details: the size of the group, the living arrangements, the length of the programme, the curriculum, the extracurricular activities to enlarge the cultural experience, etc.

Отже, вправи першого блоку (Before listening), що передують прослуховуванню тексту, спрямовані на збудження зацікавленості студентів до аудіозапису та подолання смислових і мовних труднощів тексту для полегшення процесу розуміння іншомовного мовлення. Активізації розумової активності студентів під час слухання сприяють вправи другого блоку (While listening), які націлюють студентів на сприймання фактів та причинно-наслідкових зв'язків тексту. Крім того, запропоновані в цьому блоці післятекстові вправи мають на меті контроль розуміння прослуханого тексту, удосконалення фонетичних, лексичних та граматичних навичок і розвиток умінь усного та писемного мовлення на ситуативній основі тексту. Вправи третього блоку (After listening) передбачають використання таких видів роботи як драматизація, дискусія, бесіда, які сприяють розвитку вмінь невідготовленого мовлення з опорою на текст і власний досвід.

Висновок. Таким чином, можна зробити висновок, що одним із чинників, який забезпечує продуктивну організацію аудиторної роботи студентів та успішність розвитку умінь іншомовного аудіювання під час початкового періоду вивчення ІМ у мовному ВНЗ є дотримання загальноприйнятих етапів роботи над аудитивним текстом та виконання різних видів вправ як опори для невідготовленого слухання. Зазначене вище дає можливість обґрунтувати та створити комплекс вправ для розвитку умінь іншомовного аудіювання в аудиторній роботі студентів. Подальшого дослідження потребують процес навчання іншомовного письма на занятті ІМ та його навчально-методичне забезпечення.

Література:

1. Гальскова Н.Д. Современная методика обучения иностранным языкам: пособие для учителя/ Н. Д. Гальскова. — М : АРТИ-ГЛОССА, 2000. — 165 с.
2. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах / [Л.С. Панова, І.Ф. Андрійко, С. В. Тезікова та ін.]. — К. : ВЦ «Академія», 2010. — 328 с.

3. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект / Кол. авторів: С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей (керівники), Ю. В. Головач та ін.; Київ. держ. лінгв. ун-т. — К. : The British Council, 2001. — 247 с.
4. Смелянська В. В. Розвиток умінь англомовного аудіювання в самостійній роботі студентів / В.В. Смелянська // Вісник Чернігівського нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка : Серія педагогічні науки. — 2013. — Вип. 111. — С. 286—289.
5. First Year Audio Companion : навч.-метод. посіб. / уклад. : Н. М. Карпенко, В. В. Смелянська. — Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2013. — 187 с.

У статті аналізуються загальні характеристики вправ для розвитку вмінь аудіювання під час аудиторної роботи студентів на початковому етапі навчання в мовному вищому навчальному закладі. Описуються етапи роботи над аудитивним текстом, які ілюструються прикладами вправ. Систематизовано комплекс вправ для розвитку вмінь англомовного аудіювання під час лабораторного заняття з англійської мови.

Ключові слова: англомовне аудіювання, вправа, аудиторна робота.

В статье анализируются общие характеристики упражнений для развития умений аудирования в аудиторной работе студентов на начальном этапе обучения в языковом высшем учебном заведении. Описываются этапы работы над аудитивным текстом, иллюстрируемые примерами упражнений. Создан комплекс упражнений для развития умений англоязычного аудирования во время лабораторного занятия по английскому языку.

Ключевые слова: англоязычное аудирование, упражнение, аудиторная работа.

The article is devoted to the analysis of the exercises for developing listening skills in students' classroom activities at the beginning of studying at a linguistic higher educational establishment. The steps of working at a text for listening are illustrated by exercises. The complex of exercises has been made up to develop English listening skills in laboratory classes.

Key words: English listening, an exercise, classroom activities/ work.

УДК 378.016:811.111'243

М.Г. Кашук
м. Львів, Україна

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Актуальність дослідження і постановка проблеми. Пріоритетним завданням навчання іноземної мови у немовних вищих навчальних закладах є формування у студентів комунікативної компетенції у межах професійної сфери і тематики, визначених програмою для кожного фаху, дотримуючись традицій і норм, утверджених у країні, мова якої вивчається.

Враховуючи обмежену кількість годин, що відводиться на вивчення іноземних мов у закладах немовного профілю, безперечно, цей час має бути використаний ефективно, з максимальною активізацією мовної і мовленнєвої діяльності студентів. Саме тому у таких навчальних закладах усе більше уваги приділяється врахуванню фахової специфіки при вивченні іноземної мови, її спрямованості на реалізацію завдань професійної діяльності. У результаті цього, нові вимоги і завдання ставляться перед викладачами щодо методики викладання іноземних мов, процесу навчання студентів, а також пошуку нових шляхів удосконалення системи навчання із урахуванням специфіки ВНЗ, окремого факультету, відповідної спеціальності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що як зарубіжними, так і вітчизняними вченими-методистами розроблено чимало методик навчання іноземних мов для професійних цілей, які були успішно впроваджені у навчальний процес вищих навчальних закладів України (Н. Widdowson, J. Crandall, N. Cloud, A. Waters, F. Genesee, E. Hamayan та інші). Окремо розроблено методики для спеціальностей економічного профілю (І. Онісіна, Е. Мірошніченко), юридичних факультетів (Г. Савченко), медичних навчальних закладів (М. Задорожна, О. Петрашук), ВНЗ фізичної культури (Л. Морська), для студентів технічних